

MOKYMO(SI) ERDVĖS FORMAVIMAS XXI AMŽIUJE: MOKYKLŲ IR VAIKŲ DARŽELIŲ LAUKO APLINKA

Jurga Kučinskienė^{1,2}, Vida Gerikienė¹

¹*Klaipėdos valstybinė kolegija
Bijūnų g. 10 LT-91223 Klaipėda, Tel. 861235021, el. paštas vida.gerikiene7@gmail.com*

²*Klaipėdos universitetas
H. Manto 84 LT-92294 Klaipėda. Tel. (8-46) 314935, el. paštas j.kucinskiene@kvk.lt*

Recenzentė: dr. Rita Nekrošienė, Klaipėdos universiteto Botanikos sodas

Anotacija

Šiuolaikinė mokymo(si) aplinka apima ir fizinius, ir socialinius aspektus. Fizinė mokymo(si) erdvė vis dažniau laikoma vienu svarbiausių veiksnių, siekiant užtikrinti sėkmingą ugdymo įstaigos veiklą, sudarant sąlygas mokinių mokymuisi, žinių kūrimui ir dalijimuisi jomis. Tokiu būdu ir mokymo(si) erdvės lauko aplinka taip pat įtakoja visą ugdymo procesą. Mokymo(si) aplinka kuriama vadovaujantis funkcionalumo, šiuolaikiškumo, estetiškumo, ergonomikos bei žmogaus saugos principais. Tačiau edukacinis aspektas išreikštas silpnai. Labai nedaug dėmesio skiriama ugdomajai aplinkai lauke.

Reikšminiai žodžiai: ikimokyklinio ugdymo įstaigų aplinka, bendrojo lavinimo mokyklų aplinka, želdiniai, mokymosi erdvė.

Įvadas

Įvairios paskirties miesto želdynai tai vienas iš svarbiausių miesto kraštovaizdžio objektų. Aplinka – gamtoje funkcionuojanti tarpusavyje susijusių elementų visuma (Bučas, 2008). Miestų planinėje erdvinėje struktūroje svarbią vietą užima gyvenamosios teritorijos kurios tiesiogiai susijusios su vaikų lopšeliais, darželiais ir mokyklomis. Įvairių paskirčių miesto želdynai, esanti svarbi miesto planinė erdvinė struktūros dalis, turi užtikrinti miesto aplinkos ekologinį stabilumą, miesto savitumą ir gerinti estetinę kokybę. Visi kraštovaizdžio architektūros objektai turi būti kuriami laikantis pagrindinių sistemos formavimo principų. Miesto želdynų sistemoje nemažas vaidmuo turi būti skiriamas socialiniam želdyno reikšmingumui, žmogaus gyvenimo, darbo, poilsio, mokymosi ir kitos aplinkos formavimui ir jos kokybės gerinimui.

Pagrindiniuose Lietuvos švietimo dokumentuose pabrėžiama, kad vaikai turi būti ugdomi kūrybingoje, estetiškai tvarkingoje aplinkoje (Jakovlevas-Mateckis, 2014). Šiuolaikinė mokymo(si) aplinka apima ir fizinius, ir socialinius aspektus. Fizinė mokymo(si) erdvė vis dažniau laikoma vienu svarbiausių veiksnių, siekiant užtikrinti sėkmingą ugdymo įstaigos veiklą, sudarant sąlygas mokinių mokymuisi, žinių kūrimui ir dalijimuisi jomis. Tokiu būdu ir mokymo (si) erdvės lauko aplinka taip pat įtakoja visą ugdymo procesą. Mokymo (si) aplinka kuriama vadovaujantis funkcionalumo, šiuolaikiškumo, estetiškumo, ergonomikos bei žmogaus saugos principais. Tačiau išanalizavus įvairių įstaigų aplinką pastebima, kad edukacinis aspektas išreikštas silpnai. Labai nedaug dėmesio skiriama ugdomajai aplinkai lauke.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti edukacinių erdvių formavimo galimybes ir principus mokyklų bei vaikų darželių aplinkoje.

Tyrimų objektas: ikimokyklinių įstaigų ir bendrojo lavinimo mokyklų aplinka.

Metodika (metodai)

Taikyti metodai: literatūros analizė, vizualinis vertinimas, lyginamoji duomenų analizė, lauko tyrimai bei gautų rezultatų apibendrinimas.

2012 m. rugsėjo–lapkričio mėn. atliktas keturių Klaipėdos miesto ikimokyklinių įstaigų, esančių Kauno mikrorajone, aplinkos vertinimas. 2014–2015 m.m. atliktas Joniškio „Aušros“ gimnazijos aplinkos vertinimas. 2016 m. balandžio–birželio mėn. atliktas Švėkšnos „Saulės“ gimnazijos aplinkos vertinimas. 2016 rugsėjo–lapkričio mėn. atliktas Klaipėdos „Gilijos“ pradinės mokyklos aplinkos vertinimas. Nustatyta sumedėjusių augalų rūšinė sudėtis, kiekis, įvertinta jų būklė, dekoratyviųjų žolinių augalų rūšinė sudėtis ir būklė, įvertintas želdinių kompozicinis išdėstymas, identifikuotos ligos ir kenkėjų pažeidimai.

Ikimokyklinių įstaigų ir bendrojo lavinimo mokyklų aplinkos vertinimas atliktas vadovaujantis LR įstatymais, aplinkos ministro įsakymais ir kitais teisiniais dokumentais.

Rezultatai

Vienas iš svarbiausių kraštovaizdžio savybių yra jo kaita, vystymasis ir transformacija (Lietuvos kraštovaizdžio įvairovė, 2013). Įvairūs pasauliniai tyrimai rodo, kad vaikai, nepriklausomai nuo amžiaus, galintys žaisti natūralioje aplinkoje yra sveikesni ir užaugę gerbia, tausoja aplinką. Šiandien pagrindiniai Lietuvos švietimo dokumentai pabrėžia, kad vaikai turi būti ugdomi tvarkingoje, sveikoje, estetiškoje, kūrybingoje aplinkoje. Lietuvos ikimokyklinio ugdymo programose pabrėžiama natūralaus vaikų domėjimosi aplinka, gamta augalais ir gyvūnais svarba. Norėdami paskatinti puoselėti aplinkos gražinimo ir kraštovaizdžio kūrimo tradicijas, nustatyti gražiausias ir geriausiai tvarkomas vaikų švietimo įstaigų teritorijas šalyje ir skleisti jų gerą patirtį, Aplinkos bei Švietimo ir mokslo ministerijos organizuoja geriausiai tvarkomų Lietuvos vaikų švietimo įstaigų teritorijų apžiūras–konkursus. Šiais konkursais siekiama atkreipti dėmesį į tai, kad ikimokyklinių įstaigų ir bendrojo lavinimo mokyklų teritorijos turi būti naudojamos pagal vaikų ir pedagogų poreikius ir kraštovaizdžio pobūdį, džiuginti gera želdinių, poilsio zonų, statinių, sporto aikštynų, takų būkle ir priežiūra, švara, jos turėtų išsiskirti savitais, estetiškais kraštovaizdžio tvarkymo sprendimais. Kraštovaizdžio mokymas turėtų būti intelektualus, orientuotas į žinias ir pažinimą, susijęs su jausmais bei vertybėmis ir skatinantis veikti bei taikyti praktinius įgūdžius (Castiglioni, 2009). Žinios yra svarbios ir galima mokytis apie kraštovaizdį (jo elementus), mokytis kraštovaizdyje arba mokytis kraštovaizdžiui. Kraštovaizdį žmogus gali pažinti jutimais ir žiniomis. Žmogus valdo kraštovaizdžio kaitą, todėl svarbu, kad jis būtų etiškas gamtai. Kraštovaizdis kuria vietos identitetą. Mokymosi erdvės kraštovaizdis taip pat svarbus didinant visuomenės susidomėjimą ir aktyvumą kraštovaizdžio atžvilgiu. Mokymas kreipiamas į tai, kad būtų ugdomas pozityvus ir atsakingas kiekvieno asmens santykis su jo gyvenamąja aplinka, vietoje ir pasauliu, konstruktyviai dalyvautų bendruomenės gyvenime.

Maži 4–7 m. amžiaus vaikai pasaulį pažįsta daugiausia savo kūnu ir pojūčiais. 7–12 metų vaikų požiūris išlieka egocentriškas. Nuo 12 metų vystosi platesnis erdvės ir laiko supratimas bet paaugliai tuo pačiu viską suvokia itin emocyviškai (Castiglioni, 2009). Geriausia pažinti realų kraštovaizdį, būnant konkrečioje vietoje, kur galima jį įvertinti per emocijas ir visaip kitaip. Efektyviausia yra vaikščioti, liesti rankomis, klausytis, uosti, žvelgti į skirtingus objektus iš arti. Aplinkos suvokimas neapsiriboja vien rega – tikslinga įtraukti visus penkis pojūčius.

Daugiausia šiandieninių Lietuvos mokyklų, darželių, įsikūrę standartinėse, tarybiniais metais suprojektuotose teritorijose ir statiniuose, kurie ypač stokoja individualumo. Svarbiausia

yra atrasti savitą teritorijos tvarkymo stilių. Galima kūrybiškai panaudoti gamtinę aplinką, išradingai panaudojant dekoratyvius želdinius kurti „žaliuosius kambarius“ ar „žemės“ meno objektus. Įvairovę sukuria formos, spalvos, kvapai.

Esama situacija. 2010 metais, 37 savivaldybės jau surengė geriausiai tvarkomų Lietuvos vaikų švietimo įstaigų teritorijų apžiūrą–konkursą. Šių savivaldybių duomenimis į kasdieninio naudojimo teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo kokybę atkreipė dėmesį du trečdaliai tokio pobūdžio įstaigų: 468 ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir net 984 bendrojo lavinimo mokyklos (Godienė, 2010).

2012–2016 m. mūsų vykdyti tyrimai apėmė apinkos vertinimo atitikimą galiojantiems norminiams dokumentams ir būklės vertinimą. Galima teigti, kad:

- Vertintos ikimokyklinės ir bendrojo lavinimo įstaigos tenkina dalį bendrųjų sveikatos saugos reikalavimų. Nors įstaigų teritorijos aptvertos ne žemesne kaip 1,5 m aukščio tvora, bet įvertinus jų būklę nustatyta, kad kai kurių įstaigų tvoroms reikalingas remontas arba būtina visiškai jas pakeisti.
- Kai kuriose įstaigose vaikų ir moksleivių poilsio aikštelėse trūksta pavėsinių, kurios apsaugotų nuo tiesioginių saulės spindulių ir lietaus. Dauguma poilsui skirtų įrenginių (supynės, lipynės, smėlio dėžės, nameliai ir nameliai-lipynės, krepšinio stovai) yra patenkinamos (ypač estetiškos) būklės, kadangi jie išlikę dar nuo įstaigų įsikūrimo laikų ir atnaujinami tik perdažant ar pakeičiant supuvusias medines konstrukcijų dalis. Visi žaidimo įrenginiai, saugiai įtvirtinti, jie išdėstyti tokiu atstumu, kad atskiros vaikų bei moksleivių grupės galėtų jais naudotis netrukdydamos vienos kitoms.
- Teritorijų takų, automobilių parkavimo ir žaidimo aikštelių dangų būklė patenkinama dėl ištrupėjusio asfalto bei betono, neaiškios aikštelių ribos (kai kur jas galima nustatyti tik pagal vejos ar gyvatvorių išsidėstymą). Betono plytelių takų dangos iškilnotos dėl temperatūrų svyravimo ar medžių šaknų poveikio, dalis jų nusidėvėjusios. Tokia takų ir aikštelių būklė neatitinka tokios paskirties teritorijoms keliamų saugumo reikalavimų.
- Analizuojamos įstaigos pastatytos 1966–1970 m. Tuo pačiu metu pasodinta dauguma medžių ir krūmų, įrengtos poilsui ir žaidimui skirtos aikštelės, pastatyta dauguma žaidimo įrenginių. Pagal priklausomųjų želdynų normas ikimokyklinės įstaigos atitinka nustatytą želdinių kiekį (atitinkamai 74,8% ir 67,6%), o bendrojo lavinimo įstaigų želdinių plotas jo nesiekia (atitinkamai 51,6% ir 51,9%). Tokį nevienodą želdinių kiekį lemia skirtingo dydžio įstaigų teritorijos ir Lietuvos higienos normoje (Lietuvos higienos..., 2010) nustatyti vaikų ir moksleivių poilsio ir žaidimo aikštelių plotai.
- Vertintų švietimo įstaigų želdiniai teritorijose formuoja atviras ir uždaras erdves, kurios būtinos užtikrinant kokybišką vaikų ir moksleivių buvimą įstaigų aplinkoje. Tiek darželių, tiek bendrojo lavinimo mokyklų želdynuose vyrauja lapuočiai medžiai ir krūmai, o žiemą aplinką pajvairina spygliuočiai. Tačiau spygliuočių rūšinė įvairovė yra skurdi. Galima išskirti būdingą visoms teritorijoms spygliuotą augalą – dygiają eglę (*Picea pungens* Engelm.) ir vakarinę tują (*Thuja occidentalis* L.).
- Palyginti nedidelėse tirtų ikimokyklinių įstaigų teritorijose sumedėjusių augalų įvairovė gana didelė. Kiekviename darželyje inventorizuota nuo 30 iki 38 taksonų sumedėjusių augalų. Visuose vaikų darželiuose auga karpomos gyvatvorės, daugiausia skirtos įrengti vaikų žaidimo aikšteles. Jose vyrauja paprastoji karagana (*Caragana arborescens* Lam.), grauželinė ir vienapiestė gudobelės (*Crataegus laevigata* (Poir.) DC., *C. monogyna* Jacq.), Ziboldo obelis (*Malus sieboldii* (Reg.) Rehd.). Inventorizuojant ikimokyklinių ir bendrojo lavinimo

mokyklų įstaigų želdinius buvo įvertinta: sumedėjusių augalų gera būklė (83,97%), visuose įstaigose vejos būklė patenkinama. Nors daugumos įstaigų gėlynai įvertinti gera būkle, tačiau jų sortimento įvairovė per didelė ir ne visi gėlynai estetiškai patrauklūs.

- Vertintų ikimokyklinių ir bendrojo lavinimo įstaigų želdynai ekologiškai svarbūs saugant teritorijas nuo oro taršos ir triukšmo, estetiškai vertingi želdiniai–akcentai (baltasis gluosnis ‘Tristis’ (*Salix alba* ‘Tristis’), juodoji tuopa ‘Italica’ (*Populus nigra* ‘Italica’), tridyglė gliedičija (*Gleditsia triacanthos*), uoginė obelis (*Malus baccata*), platanalapis klevas ‘Atropurpureum’ (*Acer pseudoplatanus*)), originalios formos lajomis (paprastasis uosis ‘Pendula’ (*Fraxinus excelsior* ‘Pendula’), baltasis gluosnis ‘Tristis’ (*Salix alba* ‘Tristis’), juodoji tuopa ‘Italica’ (*Populus nigra* ‘Italica’)). Teritorijose taip pat rasta po keletą dvikamienių ir trikamienių medžių, kaip paprastasis klevas, paprastasis uosis, paprastasis šermukšnis, paprastasis kaštonas, karpotasis beržas. Reikia paminėti, kad kiekvienam želdynui išskirtinumo suteikia ir minėtos, beveik visiems vaikų darželiams būdingos, skirtingos vyraujančios medžių rūšys, sudarančios ne tik želdyno planinės struktūros pagrindą, bet ir suteikiančios vizualinį išskirtinumą. Taip pat želdyne auga nuo 8 iki 15 taksonų ornitochorinių augalų, kurie yra svarbūs tiek teritorijos biologinei įvairovei palaikyti, tiek vaikų edukacijai.

Tvarkant ir prižiūrint švietimo įstaigų teritorijas yra labai svarbus objekto identitetas bei vertybės. Pagal įkurdinimo vietą ir architektūrinį charakterį ikimokyklines ir bendrojo lavinimo įstaigas galima skirstyti į tris grupes (Lietuvos kraštovaizdžio..., 2013):

- Vaikų darželiai ar mokyklos istoriniuose pastatuose ir juos supančioje aplinkoje, susiformavusioje iki II pasaulinio karo (prieškario mokyklos, buvusių dvarų pastatai ir teritorijos, kiti istoriniai pastatai);
- Tipiniai vaikų darželių ar mokyklų projektai, realizuoti maždaug nuo 1958 iki 1990 m.;
- Naujai, statomi vaikų darželiai ar mokyklos.

Daugiausia dabartinių mokymo įstaigų yra įsikūrusios XX amžiaus 6–8 dešimtmetyje.

Šių teritorijų planavimas rėmėsi tuometiniais stilistiniais ir funkciniais reikalavimais.

Vaikų švietimo įstaigų rekreacinių erdvių elementai (dekoratyviniai baseinėliai, gėlynai, poilsio zonos, pavėsinės ir kt.) atspindėjo laikmečiui būdingą architektūrinę išraišką, derėjo su mokyklos pastatu ir kita supančia aplinka. Nors mokymo įstaigų pastatai dabar gausiai renovuojami, tačiau jų stilius iš esmės nekeičiamas. Šis rūpestis paliekamas mokymo įstaigų bendruomenėms. Vaikų darželių ar mokyklų kiemų tvarkymu ir gražinimu dažniausiai užsiima biologijos ar darbelių mokytojos, savo idėjomis, finansais, augalais aplinkos tvarkymą dažnai paremia auklėtiniai ir jų tėvai. Nepaisant šių gražių pastangų, neretai šių teritorijų tvarkyme pasigendame vientisumo, idėjos, kartais – saiko. Paminėtina, kad šios erdvės turi atlikti svarbiausias su ugdymo įstaigos specifika susijusias funkcijas.

Švietimo įstaigų teritorijos tai atviros erdvės, kuriose vaikai ir moksleiviai praleidžia didesnę dalį dienos. Mokyklų ir vaikų darželių teritorijos išsiskiria erdvės dydžiu, specifiniu planavimu bei pastatų ir statinių išdėstymu. Planuojant kraštovaizdį, ikimokyklinėms ir bendrojo lavinimo įstaigoms daugiau dėmesio reikėtų skirti atskirų erdvių, skirtų specifinei veiklai, įrengimui, atsižvelgiant į vaikų amžių, kraštovaizdžio ypatumus ir pan. Erdvių kūrimo įvairovė plati (1 lentelė): *architektūrinės* (erdvės aplink teritorijoje esančius pastatus); *žemės darbų* (bandymų sklypeliai, kompostinės aištelės, ekologinė sodininkystė); *botaninės erdvės* (gėlynai, seni ir svetimžemiai medžiai, želdiniai); *rekreacijos, romantikos kampeliai; erdvės meniam ugdymui; žaidybinės erdvės, nuotykių, kelionių maršrutai; kūrybinės dirbtuvės; lauko klasės; sporto aikštynai; reprezentacinės erdvės; tikslinės paskirties erdvės* (automobilių,

dviračių stovėjimo aikštelės ir kt.); *memorialinės erdvės*; *natūralios gamtos laukymės ir gojeliai*.

1 lentelė. Mokymo (si) įstaigų teritorijos erdvių įrengimo idėjos
 Table 1. The ideas of territory environment development of education institutions

Gimnazijos teritorijos edukacinės zonos sutvarkymo idėja

Eksplikacija		Sumedžiųjų augalų asortimentas	
1	Gimnazijos baldakimas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
2	Medžiotojų pastatas	○	Taštinė fordega Golden line (Forsythia x intermedia Golden line)
4/5	Šlaitas	○	Paprastasis aliešius (Lyranga vulgaris)
6	Šlaitas	○	Spalvotasis vėglinis "Naxos" (Viburnum Naxos)
7	Šlaitas	○	Paprastoji apytė "Cupressina" (Picea abies Cupressina)
8	Šlaitas	○	Paprastasis klevas "Strobilus" (Aster parviflorus Strobilus)
9	Šlaitas	○	Įvairiosios pušies "Vergatis" (Corymbus mitis Vergatis)
10	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
11	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
12	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
13	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
14	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
15	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
16	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
17	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
18	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
19	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
20	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
21	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
22	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
23	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
24	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
25	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
26	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
27	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
28	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
29	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
30	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
31	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
32	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
33	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
34	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
35	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
36	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
37	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
38	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
39	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
40	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
41	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
42	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
43	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
44	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
45	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
46	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
47	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
48	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
49	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
50	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
51	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
52	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
53	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
54	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
55	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
56	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
57	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
58	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
59	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
60	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
61	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
62	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
63	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
64	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
65	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
66	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
67	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
68	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
69	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
70	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
71	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
72	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
73	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
74	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
75	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
76	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
77	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
78	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
79	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
80	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
81	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
82	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
83	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
84	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
85	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
86	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
87	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
88	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
89	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
90	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
91	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
92	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
93	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
94	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
95	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
96	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
97	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
98	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
99	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis
100	Šlaitas	○	Čiulpiškosios medelės grupės medis

Pasyvaus poilsio vieta:

Labirintas

Lauko klasė: Puiki vieta ne tik pamokoms, bet ir įvairiems mokyklos ir miestelio renginiams.

Mokomoji zona/Edukacinė zona: Erdvė su paaugštinomis lysvėmis, skirtomis prieskoniams augalams ir daržovėms auginti. Šalia augalų įrengiami informaciniai stendai

Išvardintų erdvių yra daugelio mokyklų aplinkoje, tačiau jos galėtų būti labiau akcentuotos, nebijant pabrėžti jų specifinės paskirties. Tam tiktų įvairūs dekoratyviniai puošybos elementai, pertvaros, sienelės, suolai ir pan. Reikia neužmiršti panaudoti visus pojūčius: rega, klausa, uoslė, lytėjimas, skonis. Vaikai šioje aplinkoje praleidžia gana daug savo laiko, todėl jų sukauptos žinios, emocijos, pojūčiai bus naudojami ir visur kitur. Todėl aplinka turi būti „naudojama“, to ypač trūksta mokyklų aplinkoje. Ne tik kūno kultūros pamokos turi vykti lauke. Žmogus neturi būti socialiai izoliuotas. Žalioji aplinka – jos naudojimas (pasiekiamumas) – įgalina žmogaus socialinį integravimą, psichinę sveikatą bei fizinę sveikatą (Souter-Brown, 2015). Lauko klasės sukuria balansą – jei vaikui sekasi sunkiau mokintis, tai lauke jam tai pavyksta lengviau (Winterbottom, Wagewnfeld, 2015). Tai efektyvus būdas vaiką supažindinti su gamta per tyrimą, gamtos vertinimą. Čia jie gali pažinti ne tik gamtą, bet ir save. Lauko klasės turėtų būti su lanksčia erdve, kurioje galima pasijausti ir kaip laboratorijoje, ir kūrybiška rašymo erdve. Erdvė turėtų būti atvira, užpavėsinta, neperkrauta, su sandėliavimo vieta įrankiams (Winterbottom, Wagewnfeld, 2015).

Visuomenė – aktyvus kraštovaizdžio formavimo proceso dalyvis, kuriam atsiranda pareigų ir teisių, susijusių su kraštovaizdžio apsauga, tvarkymu ir planavimu. Dalyvavimas laikomas priemone, stiprinančia atskirų žmonių ir bendruomenių tapatybę (Nacionalinis..., 2015).

Išvados

1. Mokymo (si) aplinka kuriama vadovaujantis funkcionalumo, šiuolaikiškumo, estetiškumo, ergonomikos bei žmogaus saugos principais, tačiau edukacinis aspektas šiuo metu nėra prioritetas.
2. Ikimokyklinių įstaigų ir bendrojo lavinimo mokyklų aplinkos analizė parodė, kad jos atitinka galiojančius norminiuose dokumentuose apibrėžtus reikalavimus. Tačiau jų lauko erdvė neišnaudojama edukacijai.
3. Mokymo(si) aplinka turi suformuotas erdves, tik jai trūksta charakterio, vaikų „sugražinimo“ į lauką. Tikslinga suformuoti aplinką taip, kad ji tarnautų ugdymo procesui, kurtų darnią, draugišką ir saugią aplinką, patrauklią ir suprantamą visiems, kurie dalyvauja jos kūrime.

Literatūra

1. Bučas J. 2008. XXI a. miestas: aplinkosaugos aspektas. Pažangioji statyba. Kaunas.
2. Godienė G. Bus apdovanotos geriausiai teritorijas tvarkančios Lietuvos vaikų švietimo įstaigos. 2010 [Žiūrėta 2013-01-16] Prieiga per internetą <http://www.jurbarkotv.lt/2010/10/bus-apdovanotos-geriausiai-teritorijas-tvarkancios-lietuvos-vaiku-svietimo-istaigos/>.
3. Jakovlevas-Mateckis K. 2014 „Miesto kraštovaizdžio architektūra III Miesto kraštovaizdžio architektūros objektų formavimo principai“ Vilnius.
4. Castiglioni B. 2013. Vaikų švietimas kraštovaizdžio klausimais. Lietuvos kraštovaizdžio įvairovė Tęstinis rinkinys 1/2013 Kraštovaizdžio pažinimo pradžia. Vilnius.
5. Lietuvos higienos norma HN 75:2010 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313// Valstybės žinios, 2010-04-30, Nr. 50-2454.
6. Lietuvos kraštovaizdžio įvairovė Tęstinis rinkinys 1/2013 Kraštovaizdžio pažinimo pradžia. Vilnius.
7. Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas: sprendiniai ir rekomendacijos. 2015, Vilnius.
8. Souter-Brown G. 2015. Landscape and urban design for health and well-being: using healing, sensory, therapeutic gardens. Routledge.
9. Winterbottom D., Wagewnfeld A. 2015. Therapeutic gardens: design for healing spaces. Timber Press.

EDUCATIONAL AREA IN THE XXI CENTURY: SCHOOLS AND KINDERGARTENS ENVIRONMENT

Jurga Kučinskienė^{1,2}, Vida Gerikienė¹

¹*Klaipėda State College*

Bijūnų str. 10, 91223 Klaipėda, phone: 861235021, e-mail: vida.gerikiene7@gmail.com

²*Klaipėda university*

H. Manto str. 84, 92294 Klaipėda, phone (8-46) 314935, e-mail: j.kucinskiene@kvk.lt

Peer reviewer: dr. Rita Nekrošienė, Botanical garden of Klaipėda university

Summary

Modern learning environment includes both physical and social aspects. The physical learning space is increasingly regarded as one of the most important factors to ensure the success of the educational institution's activities, allowing students' learning, knowledge creation and sharing. In this way, learning and outdoor space environment also influences the educational process. The learning environment developed in accordance with the functionality, modernity, aesthetics, ergonomics and human safety principles. However, the educational aspect is expressed weakly. Very little attention is paid to the environment in the educational field.

Key words: kindergarten education institutions environment, high school environment, green spaces, learning spaces.

Gauta: 2017 m. kovo mėn. 1 d.
Gauta recenzija: 2017 m. kovo mėn. 1 d.
Priimta: 2017 m. balandžio mėn. 4 d.

Received: March 1, 2017.
Revision received: March 1, 2017.
Accepted: April 4, 2017.